

STUDY OF SOCIABILITY OF STUDENTS

Abstract: The article presents the results of a study of the sociability of a group of students (men and women) of Shumen University "Ep. K. Preslavski". The research shows statistically significant differences in the degree of manifestation of characteristics of sociability in students of both genders.

Author information:

Pavlina Lazarova

Associate Professor, PhD

in Department of Social Work

At Konstantin Preslavsky – University of Shumen

✉ p_o_l_i@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

Sociability, aspects of sociability, components of sociability, characteristics of sociability, students.

Въведение

Общителността се разбира като индивидуална, комуникативна, психодинамична характеристика на индивида, проявяваща се в стремежа за общуване с хората, лекотата, инициативността, устойчивостта, разнообразието и широтата на кръга на общуване [3, с. 84-93], явява се относително устойчива, проявява се в различните видове дейност на човека и до голяма степен обезпечава успешността и резултатността на дейността [2, с. 5].

Общителността е включена в системата на общо професионалните свойства на личността и несъмнено е едно от най-важните професионални качества на студентите – бъдещи педагози.

Изучаването на общителността като базово свойство на личността заема значително място в научната психологическа литература. В юношеска възраст общителността придобива огромно значение за разкриване на способностите и по-нататъшното личностно и професионално развитие на човека, и е важно условие за установяване на приятелски взаимоотношения и развитие на новообразуванията на личността. В същото време общителността като цялостно свойство на личността не е достатъчно изучена, не са систематизирани конкретните алгоритми на психологическия анализ на общителността. [4, с. 131]

Образователната и социалната среда в университета предявява специфични изисквания към студентите, чието изпълнение до голяма степен зависи от техните умения да общуват, да реализират ефективно своите комуникативни способности и да намират пътища за решаване на възникващите трудности и проблеми. [1, с. 113]

В редица разработки, посветени на изследването на общителността на студентите, се отбелязва, че потребността от интензивно общуване е една от най-важните социално-психологически особености на студентите, тъй като им помага да формират приятелски взаимоотношения, дава им стимул за саморазвитие, личностен ръст и самоусъвършенстване на личността.

Формирането на комуникативна компетентност на студентите с педагогически специалности е важен фактор за тяхното развитие като специалисти. Задача на университета е да даде на студентите правилна представа за комуникативните свойства на личността, които са необходими на високо квалифицираните специалисти и да формира и усъвършенства тези качества в периода на тяхното обучение.

Целта на настоящото изследване е да се идентифицират специфичните прояви на общителност на студентите и студентките, обучаващи се в Педагогически факултет на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”.

Хипотеза: Предполага се, че съществуват различия в степента на изразеност на съдържателно-смисловите и инструментално-динамичните компоненти на общителността при студентите мъже и жени.

Задачи:

1. Да се направи сравнителен анализ на специфичните прояви на общителност на студентите и студентките.
2. Да се потърсят статистически значими различия между изследваните характеристики в двата пола.

Материали и методи

В изследването участват 276 студенти – 117 мъже и 159 жени, обучавани в Педагогическия факултет на Шуменски Университет „Епископ Константин Преславски”.

За диагностика на характеристиките на общителността е приложена методика „Бланков тест – общителност“, разработена от А. И. Крупнов. [4] Тя включва 140 твърдения със седем варианта за отговор за всяко твърдение. Изследват се два аспекта на общителността, *съдържателно-смислов* и *инструментално-динамичен*, всеки от които включва четири компонента. Съдържателно-смисловият аспект включва *целиви, мотивационен, когнитивен и продуктивен* компонент. Инструментално-динамичният аспект включва *динамичен, емоционален, регулаторен и рефлексивно-оценъчен* компонент. Всеки компонент включва две характеристики на общителността.

За анализ на резултатите са използвани следните статистически методи:

1. Статистически методи за установяване на надеждността на „Бланковият тест – общителност“, разработен от А. И. Крупнов – „Алфа на Кронбах” и Hotelling's T-Squared тест.
2. Т-тест (T-tests) за търсене на статистически значими различия между средните стойности на един и същ показател в две отделни групи.

Резултати

„Бланковият тест – общителност“, разработен от А. И. Крупнов е надеждно средство за изследване на студентите, тъй като стойността на Алфата на Кронбах е 0.920. Алфа на Кронбах, базирана на стандартизацията на айтемите, е 0.924, двете стойности на α са практически равни, което е потвърждение за надеждността на скалата.

Тестът на Хотелинг е множествен тест за проверка на нулевата хипотеза. Тъй като неговата стойност (Sig.) Sig. = .0000, отхвърляме нулевата хипотеза /H₀/ и приемаме алтернативната /H₁/ – средните стойности са статистически значимо различни, следователно айтемите, включени в методиката на А. И. Крупнов обхващат различни аспекти на общителността, което показва, че скалата е добро измервателно средство.

Резултатите от сравнителния анализ на изразеността на съдържателно-смисловите и инструментално-динамичните компоненти на общителността при студентите мъже и жени свидетелстват за наличието на сходства и различия в показателите на изследваната група студенти (таблица. 1).

Таблица 1
Изразеност на компонентите на общителността на студентите

показатели			средни стойности		t-критерий	Sig
			мъже	жени		
съдържателно-смыслов аспект	целови компонент	обществено делови цели	27.23	28.72	1.532	0.19
		лично значими цели	25.18	24.89	0.367	0.78
	мотивационен компонент	социцентричност	48.19	48.87	-0.385	0.701
		егоцентричност	46.32	44.94	0.879	0.308
	когнитивен компонент	осмисленост	47.18	47.09	0.054	0.957
		осведоменост	16.23	23.35	-3.755	0.000
	продуктивен компонент	предметна сфера	37.62	36.36	0.782	0.435
		субектна сфера	21.35	25.45	-2.820	0.005
инструментално-динамичен аспект	динамичен компонент	енергичност	34.85	33.79	0.587	0.557
		липса на енергичност	29.09	31.99	-2.416	0.016
	емоционален компонент	стеничност	37.44	38.84	-0.801	0.424
		астеничност	33.26	33.04	0.115	0.909
	регулаторен компонент	интерналност	49.11	49.16	-0.694	0.488
		екстерналност	46.03	48.53	-1.669	0.096
	рефлексивно-оценъчен компонент	операционални трудности	15.95	22.85	-3.978	0.000
		личностни трудности	10.36	17.08	-4.175	0.000

Обсъждане

В изследваната група студенти се наблюдава сходство в изразеността на компонентите от съдържателно-смысловия аспект на общителността, който се характеризира с преобладаване и в двата пола на обществено значими цели на общуването, социцентричност, осмисленост и локус в предметната сфера.

Повечето студенти се опитват по-бързо да установят приятелски отношения с околните, да опознаят по-дълбоко околните, да проявят грижа, да съдействат за решаване на проблемите, стоящи пред курсовете. Често обаче за тях общителността е средство за постигане на материално благополучие, удовлетворяване на собствените желания и потребности.

Преобладаващата част от изследваните осъзнават, че общителността играе важна роля в живота им и виждат нейните съществени страни, като средство за съгласуване на съвместни действия, умение за установяване на контакт с околните, необходимо условие за междуличностни взаимодействия, разбиране на методите за постигане на хармония и съгласие в процеса на общуване, както и методите за взаимно влияние.

Студентите са ориентирани преимуществено към решаването на практически въпроси в процеса на обучението.

Значими различия в изразеността на съдържателно-смысловия аспект на общителността се проявяват по два параметъра: осведоменост в когнитивния компонент и ориентация към субективната сфера в продуктивния компонент, които в по-голяма степен са изразени при жените.

Анализът на инструментално-динамичния аспект на общителността показва две значими различия: операционални и личностни трудности в рефлексивно-оценъчния компонент, които отново в по-голяма степен са изразени при жените.

Повечето мъже и жени проявяват енергичност в динамичния компонент на общуването, което показва силно желание за общуване, инициативност при установяването на нови контакти, стремеж към широк кръг на общуване.

Студентите изпитват предимно стенични емоции в общуването, радост, възбуда, вълнение, оптимизъм. Почти в еднаква степен в двата пола са проявени астеничните емоции – тревога, притеснение, страх.

Интерналността и екстерналността са почти еднакво проявени в регулаторния компонент на общуването. Студентите разчитат на своите сили и способности, разбират, че от тяхната инициативност зависи взаимодействието им с околните. Същевременно не малка част от тях считат, че общуването зависи от външни фактори и обстоятелства, в които те действат импулсивно, считат, че е безсмислено да полагат усилия за установяването и поддържането на контакти с хората.

Част от студентите изпитват операционални и личностни трудности в общуването, не им достига навици за общуване, умение за разбиране на околните, притеснение и смущение.

Заклучение

В изследваната група студенти най-силно са изразени мотивационния, когнитивния и регулаторния компонент на общителността. Наблюдава сходство в изразеността на компонентите от съдържателно-смысловия и инструментално-динамичния аспект на общителността.

Значими различия в изразеността на съдържателно-смысловия аспект на общителността се проявяват по два параметъра: осведоменост в когнитивния компонент и ориентация към субективната сфера в продуктивния компонент, които в по-голяма степен са изразени при жените. В инструментално-динамичния аспект на общителността са установени две значими различия: операционални и личностни трудности в рефлексивно-оценъчния компонент, които отново в по-голяма степен са изразени при жените.

Могат да се разработят индивидуални програми за работа със студентите, насочени към корекция или развитие на конкретните характеристики на общителността.

References:

1. Gaysina, L. F., *Gotovnosty studentov vuza k obshteniyu v mulytikulyturnoy srede*, Orenburg, 2004.
2. Zakamskaya, T. V., *Sravnitel'naya harakteristika obshtitelnosti studentov i pedagogov*, Avtoreferat, M., 2007.
3. Krupnov, A. I., *Issledovanie psihofiziologicheskogo aspekta individualnykh proyavleniy obshtitelnosti cheloveka*, // *Psihologicheskiy zhurnal*, № 5, 1984.
4. Krupnov, A. I., *Sistemnaya diagnostika i korrektsia obshtitelnosti*, M., 2007.